

Naša moč

Glasilo za slovensko delavstvo.

List
izhaja
vsak
petek.

Štev. 4.

V Ljubljani, dne 5. januarja 1906.

Letnik I.

Delavstvo v starosti.

S krvavečim srcem zasleduje vsak, ki ima še iskrico sočutja v svojem srcu, usodo in stanje onih ljudij, ki si ne morejo ničesar več prislužiti. Največji reveži so. Delali so pošteno in z vsemi svojimi dušnimi in telesnimi močmi za boro plačilo, dokler jim niso opešale moči.

Mlado, krepko delavno moč upoštevajo, jo tudi plačajo, da se preživi. A starih, izdelanih ljudih ne marajo. Mečejo jih na ceste. Saj niso ravno redki slučajji da spode veliki pa tudi mali bogataši izrabljene delavne moči. Pa z raznimi ničevimi izgovori jih še ogoljufajo ne ravno redkokrat za njihov pošteno prisluženi denar. Takih slučajev je žalibog tudi na Kranjskem že znanih več in to celo med ljudmi, od katerih bi take v nebovpijoče lumparije nihče ne pričakoval!

V kruti sedanji borbi za obtanek delavstvu niti časa ni, da bi mislilo na starost. A če tudi misli, ko pa nima kaj, da bi dal na stran za stare dni. Kdor pa kaj med delavstvom ima, ta prihrani, ker strada. A še ti prihranki so malenkostni in nezadostni v starosti. Žalostna sreča je, da le malokdo iz delavstva dočaka starih dni!...

Splošno zdaj že priznavajo, da bi morala preskrbeti družba stare ljudi. A tega pa pri nas ne stori. In kar stori, jako slabo naredi. Drugod je bolje preskrbljeno za stare ljudi. Celó v daljni Avstraliji pa tudi v nekaterih evropskih državah.

Pri nas naj pa skrbe naše zadolžene občine za stare ljudi. A gorje onemu, ki je prisiljen, da išče v svoji bedi pomoči občine! Za človeka, ki dela vse svoje življenje, je nekaj neznosnega, poniževalnega prositi v bedi miloščina. In občinska podpora je miloščina. To pa boli! Pa še te občinske miloščine! Kako nizke so. Nobenega predpisa, ki bi jih urejeval. Določitev prepuščena občinskim odborom, ki so sestavljeni iz zastopnikov bogatih ljudij. Pa še razni običaji o razdelitvi te sramotilne miloščine! — A če pa še srečamo tu in tam kakega starega berača ali beračico v krepkih letih člana častiljivega delavskega stanu, morebiti še pri delu pohabljenó ubogo človeško bitje, skrči se nam srce!...

In večino našega delavstva čaka ta temna žalibog le prerresnična slika. Pač skrbi država za svoje častnike, za svoje uradnike tako, da so v starosti brez skrbi. A slabo skrbi za svoje uslužbence, še slabše pa za svoje delavstvo v državnih podjetjih. Pač jim vrže nekaj drobtin miloščine kot provizijo, a to je malo, zelo malo. Tobačno delavstvo n. pr. dobro ve, da le malo več ko nič. Zato je pa že tudi večkrat zahtevalo, da naj uredi pravično delavske penzije v tobačnih tvornicah. A dozdej so še vedno rekli, da jim manjka zato drobiža, dasi jim ga ne manjka pri izboljšanju plač višjega in najvišjega uradništva. Tudi starostna oskrba po čistiljevih starih bratovskih skladnicah za rudarje je slaba, slabša ko pred ne ravno mnogimi leti. Nekoliko boljše je preskrb-

ljeno za železničarje, a le za one, ki so stalni uslužbenci, za delavce pa ne. So navezani na dobro voljo in miloščino svojih — družb in ravnateljstev, ki pa v te namene tudi denarja nimajo, dasi delajo lastniki velikanske dobičke.

Nedavno so nam obetali novo postavó delavskem zavarovanju. Rekli so, da nameravajo uvesti tudi delavsko starostno zavarovanje. Obetana postava ni bila kdosi gavedi kaj posebnega. Delavstvo jo je grajalo in seveda, kar je razumno samo ob sebi, podjetniki so javkali, da je bilo joj in gorje!

Zdaj ni čuti več dosti o njej. Avstrija stoji pred velevažno državnozborsko izpremembo, namreč pred splošno, enako in direktno volivno pravico za državni zbor. Upati je, da ljudski zakonodajalni drž. zbor da delavstvu tudi pravično starostno preskrbo.

Pa kdo li se bo zanašal na negotovo prihodnost, ko je potrebna pomoč že zdaj. Če tudi pribori delavstvo pravično starostno preskrbo, popolna gotovo le ne bo. Ne slepimo se! Ako nam dajo tudi take delavske penzije, kakršne so naše plače, zadosti le ne bo. Star človek potrebuje več, kakor zdrav in krepak. Plačati mora tudi postrežbo.

Zato pa misli in delaj delavstvo že zdaj na samopomoč. Izmed najvažnejših dolžnostij delavskih stanovskih ali strokovnih društev je, da ustanove in preskrbe za svoje člane in članice medsebojno starostno zavarovanje. Naj delajo nato, kar so že zdavnaj izvedla starejša delavska strokovna društva!

Ada Negri.

Brez dela.

Visok in umazan, brez srajce, rujav,
Orjak, velikan po postavi,
— fakin, kak kovač morda, trden in zdrav,
otvori vrata bled, razoglav
pozdravi in pravi:

„Brez dela, — iščem ga, — sem krepak,
pred trudom nimam bojazni;
železni sta roki. — Kjer trkam, pa vsak
dva mesca že dalje mi kaže korak. —
— Vsi upi so prazni.“ —

V odgovor začuje par besedi:

„Ni nič“ — suhó in odločno.
Na licu pa temna mu progá zardi,
iz prsi mu hripav glas zadoni
kot vzdih, á mogočno.

„Če ljub vam je rajnikov vaših spomin,
nikar me naprej ne podite!“

Hudó je, — strašnó je — zavržen trpin
in lačen: — pri rajnih vas prosi capin:
Oj, ne odrecite!“

Če vere še niste zgubili v Boga,
pustite me k hiši!
Do truda i revež pravico ima;
ko padam, spustiti me, to do neba
kot kletev se sliši.“

„Predržež, le proč, sicer bo drugač,
brž, urno od hiše.“ —
— Odide počasi; ponosen berač, —
za oglom ozre se, — spoden postopač, —
oči si obriše.

* * *

Vpognila sem glavo, potrta v bolest,
mrmrala sem zase: „Odpusti!“
Vzbudila pregreh se mi vseh je zavest,
sramu očitaje sem krčila pest,
drhtela sem z ustí.

Med brati in sestrami.

Ljubljanska tobačna tvornica.
Dvojna mera. Iz tobačne tvornice čujemo sledečo pritožbo: Neki delavec naše stranke je ranil v šali svojega tovariša na glavi, sicer nezatno, vendar je dalo to ravnatelju povod, da je naznanil ta slučaj c. kr. drž. pravdníštvu, ki je uvedlo proti dotičniku kazensko preiskavo — in ga je sodišče obsodilo na 24 ur zapora in v povračilo stroškov. Kakor že omenjeno, dogodil se je ta slučaj le po nesreči, v šali, in dvomimo, da bi bil to opravičen povod za kazensko ovadbo. Pa ako gospod ravnatelj že stoji na tako strogem stališču, dobro — zdaj pa poglejmo drug slučaj! Čez tri dni potem je rogovilil neki drugi delavec pijan po tovarni, lovil ženske, vpil nesramne besede in se sploh obnašal tako pohujšljivo, kakor se človek v poštení družbi

obnašati ne sme. Neki tovariš ga je vsled tega posvaril, za kar je pa prejel le surovosti, na kar se je odstranil in se naslonil na okno v V. nadstropju. Surovež pride pa neopažen za njegov hrbet, ga zgrabi za noge in ga porine skozi okno, hoteč ga vreči skozi okno ven, tako, da bi padel na tla in bi bila grozna smrt neizogibna. V smrtnem strahu se je oprjel napadanec za žetezni drog, ki je v oknu pritrjen ter se z vsemi močmi upiral, da ga nasprotnik ni zrinil popolnoma skozi okno. Na njegovo vpitje so prihiteli drugi delavci in delavke, ki so ga iztrgali iz njegovih rok in ga rešili smrtne nevarnosti. In kaj je storil strogi gospod ravnatelj v tem slučaju? Prav nič drugega kakor to, da mu je naložil neko nedolžno „disciplinarno kazen“!!! Zdaj se pa vpraša po vzroku tej dvojni meri, in ta je: Leta zadnji je v prvi vrsti blaženi Nemeč in v drugi vrsti rdečkar!!!

Zaušnica. V tobačni tovarni je potegnila neka delavka za šalo neko sodelavko, ki je eno stopnjo višje od nje za ruto. A dotična ni hotela razumeti šale in ji dala gorko zaušnico. Za zaušnico ni bila prav nič kaznovana. Morebiti se jo boje, saj je znano o njej, da hoče vse delavke prevladati s svojim jezikom in jih pordečiti. Način klofutanja je vse obsodbe vreden.

Iz Trziča. Da izpolnim svoje zadnje poročilo, moram povedati, da imamo še eno tovarno za čevlje, ki je pa v rokah Slovence gosp. Klofutarja. A razun teh večjih podjetij je še mnogo manjših kovaških, čevljarških in usnjarskih mojstrov, o katerih še kterikrat pozneje, da ne bo svet mislil, da nas je tako malo delavcev, ker se tako malo sliši o nas. Pa tudi delavsko stanovsko združevanje vedno bolj napreduje, čim bolj delavci uvidevamo, da je le v združevanju moč tako teptanega delavskega stanu. Ko bo do zadnjega delavca in delavke prišel glas, ki kliče, da pristopajmo k strokovnim društvom, potem bomo pa lahko sporočali veselih novic, kakršne beremo iz drugih krajev, kjer je že misel strokovnega združenja prišla delavcem v meso in kri. Agitirajmo torej, da se naša misel slovenskega delavca zanese tudi med druge stroke delavstva v Trziču, kjer bo enkrat rodila obilega sadu. Ta misel pa ne bo ostala samo v našem trgu, ampak bo zaplapolala visoko in vžgala tudi srca delavcev sotrpinov, ki daleč iz okolice prinašajo svoje izdelke v tovarno. Kakor vidite, nas je dovolj delavcev, da bi bilo le kaj več agitatorjev.

Jesenice. Na veselici delavstvo dokazalo, da ne pijančuje. Na dan sv. Stefana je priredilo naše strokovno društvo božičnico v korist otroškega vrtca na Savi in za svoje obolele člane. Vsim prisrčna hvala, ki so pripomogli sijajnemu uspehu božičnice. Veselica je dokazala, kaj premore dobra organizacija. Dokazala pa tudi, da se delavstvo izobrazuje po strokovnih društvih. Liberalci nam očitajo pijanost. Ko bi bili delavci pijanci, bi ne bilo prišlo toliko občinstva na božičnico. Ko je minula veselica so se vsi mirno razšli pa ne s težkimi glavami, ampak z veselimi srcem. To je najlepše izpričevalo naše organizacije in delavske treznosti.

Krivicu v tovarni so začeli koncem lanskega leta delati delavcem. Če ob kratkem prizadeti naprej postavljeni ne popravijo krivic, opišemo še natančno te trinoge.

Strokovno društvo pa občinske volitve. Med delavci so nastale razne govornice. V prostorih „Stro-

kovnega društva“ je bil javen shod zaradi občinskih volitev. Mi ne očitamo nobenemu, kar govori. Delavsko strokovno društvo ni politično in se prav nič ne vtika v občinske volitve. Kdor ima zdravo pamet, lahko sam izpozna z zadnjega shoda, na kako stališče so se postavili delavci. Od „Strokovnega društva“ pa ne zahtevajte ničesar, ko nima prav nič opravila z občinskimi volitvami. Volite po svojem prepričanju. Če je bil pa izvoljen Glavič za predsednika volivnemu shodu, tega ni društvo krivo. Sklicatelj ga je predlagal, in potrdili so ga zborovalci. Strokovno društvo ima popolnoma proste roke glede občinskih volitev ne na to ne na drugo stran.

Trbovlje. Saj mrtve nasprotnike pustite pri miru! V rani mladosti je umrl premogar Frančišek Keše. Bil je čislán in miren fant. Imel je v očeh gotovih ljudi le eno neodpustljivo napako: opičar ni hotel biti in pa član „Pazniškega in delavskega podpornega društva“ je bil. Hiral je liki rožica dlje časa. Zadnja njegova želja je bila, da ga poneso njegovi sotovariši od „Podpornega društva“ k zadnjemu počitku. Izpolnila se mu je želja. A pri tej priliki se je pokazala socialno demokratska klika v vsi svoji podli surovosti. Obnašali so se bolj neolikano, kakor se obnašajo divjaki v afriških pragozdih. Ko je še ležal rajnik na mrtvaškem odru, posmehovali so se ti nesramni ljudje in ploskali z rokami. češ, zopet je enega člana „Podpornega društva“ manj. Iz žalostnih staršev so se norčevali, namesto da jih pomilujejo. „Podporno društvo“ je položilo na mrtvaški oder rajnika svoj društveni venec. Pripetilo se pa je, da je neki socialni demokrat (žalibog delavec!?) rekel v hiši žalosti, ko je zagledal venec: „ako bile tega hudičane videl!“ Dotičniku prijateljsko svetujemo, naj prihodnjič opusti take „prijazne opombe“, če ne se zopet seznanj z „ričetom“, ki mu je itak dobroznan. Ko je prišlo društvo s svojo zastavo k pogrebu, so padale izmed rdečkarjev psovke in ko so korakali društveniki od pogreba z zastavo na čelu, je pa celo žvižgalo nekaj demokratskih fantalinov. Tako postopajo opičarski judovski hlapci. Res sramoval bi se jih njihov praded orangutang, ta slavna opica, ko bi jih videla.

Skupno postopanje za delavske koristi. Dobro nam je znana potreba delavskega skupnega nastopa za delavska prava. In tudi mi hočemo delati na socialnem polju in želimo izboljšati svoje stanje. Pa če imajo naši orangutangovci tako opičjo oliko, pač še ne bo omogočen skupen nastop.

Poziv poštenim trbovljskim delavcem. Zatorej poštenu delavci! Držite se poštenih društev! Učite se in napredujte! V kratkem bo treba nastopiti z združenimi silami in močmi. Nikakor pa ne maramo in ne potrebujemo delavci judovskega vodstva, ki delavstvo le zasramuje, a delavski denar pa obrača v svojo korist. Delavstvo se mora združiti po strokovnih društvih, da mu bo mogoč boj proti judovskemu nasilstvu. Le tako se bo pokazala delavska moč in lahko bomo izboljšali svoje stanje, kakor so si je tudi drugod brez goljufivih judovskih jerobov.

Zato je pa potreben pouk in združenje! Trbovljski delavci, vedite, da ne boste imeli od judovskega društva nobenega dobička in koristi. Še ni dolgo, ko je bil polom, pa ste vendar še tako nespametni, da jim še zmeraj nosite kronce. Radi bi vedeli, kdaj bodo polne judovske bisage, da potem tudi

vi zapeljani reveži kaj dobite, a vemo, da čakamo zaman, ker vi ne boste nikdar dobili kaj nazaj!

Tolmač tujk.

Aristokracija se imenujejo vsi oni, ki pravijo, da imajo plavo kri, torej plemeniti gospodje, grofje, baroni, knezi. V srednjem veku so imeli velik pomen, ker so imeli v rokah skoro vsa posestva in so se pečali le z vojsko. Danes so pa brez pomena. Danes mora odločevati samo pridnost in znanost pri tem, kdo bo višje prišel. Seveda se današnja vlada še zelo ozira na plavo kri. Saj je znano, da je vsak takoj povišan če ima le naslov baron ali kaj takega. To se bo moralo odpraviti. Kedar bodo v državi odločevali stanovi, ki morajo trdo delati za svoj vsakdanji kruh to je kmetje, delavci, obrtniki in trgovci, bo to prenehalo. In še ena velika krivica se godi delavskim stanovom. Ti gospodje so navadno veleposestniki in imajo pravico pošiljati svoje poslance v državni in deželni zbor. Saj je znano, da v kranjski deželni zbor devet veleposestnikov voli enega poslanca. Kadar bo to odpravljeno s splošno in enako volivno pravico bodo plemeniti le tisti, ki bodo več znali in ki bodo bolj pridni.

Krvoses kapitalizem.

Na želez. prog. Vzemimo danes materialne vlake ali Regiezüge. Ker je prebrisana železniška uprava na lokalnih progah število delavcev tako zmanjšala, da ako en žel. mojster potrebuje na svoji progji en tak vlak, moramo iti delavci od drugega žel. mojstra pomagat oziroma pridejo drugi našemu žel. mojstru na pomoč. In to se večkrat zgodi, da gremo 40 do 60 km daleč in ob vsakem vremenu delat. Samo ob sebi se razume, da so ob takih prilikah za nas težja opravila; nalaga in zmetava se gramoz, pesek, različni odpadki in prav mnogokrat tudi po več centov težko kamnje in večkrat iz globočine stranskega jarka na železniške vozove. Delati moramo z največjo hitrostjo, ker vlak ima predpisano število minut časa, a železniški mojster, ki je navadno vedno poleg, ne dovoli, da bi se le na pol napolnjeni vozovi prepeljavali sem in tja. Ako se mora po več dni pri takem vlaku delat, smo koncem tedna tako izmučeni, da sami sebe ne poznamo. In to je pri lepem vremenu. Kaj pa ob deževnem vremenu! Večkrat se že zjutraj premočimo do kože, delamo najtežja opravila celi dan v premočeni obleki in s praznim želodcem. Po končanem delu pa čakamo po več ur, da se peljamo na bližno postajo našega doma. V premočeni in ne ravno v predobri obleki trepečemo na vseh udih v mrzlih jesenskih ali zimskih večerih. Kam naj si gremo ogret otrpnene ude ali kje naj posušimo obleko? Kje naj si dobimo kaj toplega za naš želodec? Hočemo li iti v gostilno, kjer bi mogli pustiti malone ves zaslužek celega dne? Kaj naj počnemo po zimi, ko uprava ne potrebuje naše moči, kadar nam porečejo: ne smemo več delat, nimamo več „kredita“? Kaj pa porečejo žena in naši otroci? — Toda ni še končano. Ko nas vendar pripelje vlak, v katerem smo mogli le predostikrat slišati zelo trpke opazke in dovtipe brezmiselnih popotnikov na našo postajo, ima še marsikdo izmed nas po celo uro daleč do svojega stanovanja, ker za nas so stanovanje v bližini železniških postaj predraga. Na to sledi bora večerja: po

večerji več ali manj domačega opravila in večerna molitev; tako, da ura na steni kaže navadno 11 ali celo polnoč, ko položimo naše trudne ude k počitku. Po preteku 4 do 5 ur, je treba vstati; obleči isto obleko kot prejšnji dan, ne zmeneč se, je li suha ali ne, ne vpraša se: ali so udi odpočili ali ne in tako se začne isti manevar kakor prejšnji dan. Tu sem naj pridejo oni sebičneži, ki trdijo, da gre železničarjem še predobro! Pogledajo naj, ali ne le pogledajo, marveč poizkusijo naj naše delo in našo hrano ob takem času ter zadovoljni naj bodo potem tudi z našo plačo. Primerjajo naj svoje delo z našim delom, svojo hrano z našo hrano in svoje roke v toplih rokavicah z rokavicami naše lastne žuljave kože! Primerjajo naj svoje stanovanje z našim stanovanjem in tudi svojo plačo z našo plačo. Nismo jim nevoščljivi pečenke, šampanca itd. tudi ne masnih dohodkov; naj jim le vse dobro tekne. Ali prositi jih hočemo danes nekaj, ali samo zdaj prositi, pozneje pa le zahtevali, in to je; da se tudi proti nam kakor proti ljudem in ne kakor proti živini vedejo, ter nas nič več s surovo besedo „baraba“ psujejo.

Trgovina z deklicami. Dandanes se ne prodaja samo delo in pridelki ampak tudi ljudje — deklice. Pravijo, da smo napredovali in da smo olikani a vendar se brez kazni prodaja človeško blago. Da je tako, so krive naše postave, ki so jih kovali liberalci pred kakimi 30 ali 40 leti. Morebiti še malokateri izmed bravcev ve, kako je razširjena trgovina z deklicami. Po vseh večjih mestih, pri nas posebno v Trstu in na Reki čakajo agentje, ki so večinoma judje na deklice, ki potujejo same. Na vse mogoče načine jih potem zvabijo seboj in če vlove deklico v svoje mreže je usoda take revice zapечатena. Agent jo proda v kako nesramno hišo in tam živi nekaj časa življenje, ki je tako, da je pasje boljše. Čez par let pa pride bolezen in potem revščina, glad in večkrat tudi samomor. Paziti moramo na dekleta, kmečke in delavske, da se ne zgube, če gredo v velika mesta služiti. Ker je tudi v Ljubljani vedno več brlogov za žrtve brezvestnih kovaric gostilničaric, je treba zdaj skrbeti za deklice, ki iščejo službe v Ljubljani.

Podraženje premoga v Ljubljani. Zdaj v hudi zimi so podražili ljubljanski trgovci premog. Pravijo, da je podražila „Trbovjska premogokopna družba“ to blago. Prizadeto je pri podraženju seveda najbolj delavstvo. Oni, ki imajo denar, podražnja ne bodo tako čutili. Premog namreč prodajajo do 10 centov K 1'24, za naročenih 10 centov po K 1'20 od 10 centov naprej pa po 1'16 K za cent. Delavstvo bi moralo ob tej priliki takoj zahtevati, da mu primerno zvišajo plače. Saj je zadene podraženje zelo občutno. Tudi občina stori svojo dolžnost! Sploh naj skrbi delavstvo, da naroča po svojih društvi skupno premog. Del. kons. društvo naj bi tudi pričelo s prodajo premoga svojim članom. Najpametnejše bi pa bilo, da podržavijo premogope. Pomagano bi bilo občinstvu a tudi rudarjem.

Za zmernostno gibanje. Čudite se! Na nemškem se je l. 1890. skuhalo 52 milj. hektolitrov piva, za katero se je porabilo nad 12 milj. centov ječmena, to je skoro dve tretjini vsega ječmena, kar se ga je pridelalo. Pri nas v Avstriji nismo dosti na boljšem.

Vpliv piva na življenje: Učeni Seudtner je pregledal mrliške knjige mesta Monakovo, kjer se skuha največ piva. Našel je, da prebivalci žive povprečno

53 let; tisti pa, ki kuhajo pivo in ga zraven seveda tudi precej popijejo, pa le 42 let, natakariji pa 36 let. Sploh polovico delavcev v pivovarnah v Monakovem umrje pred 40 letom.

Med delom pijejo kavo, mleko in čaj: V raznih tovarnah je delavcem prepovedano nositi seboj žganje. Zato pa dobe v tovarniških kantinah druga okrepčila za majhno ceno. Tako se dobi v tovarniški kantini bratov Stollwerk 1/2 l črne kave ali 1/4 l mleka za 6 vinarjev ali čašo čaja za majhno ceno. Pa ravno tako lahko delajo, da še boljše. Kakor se čuje, se tudi na Javorniku in na Savi snujejo kantine, kjer se bo lahko dobilo nealkoholne pijače.

Krizi in težave pekov. Ker razlagajo različni delavski sloji svoje križe in težave v „Naši Moči“, hočem potožiti tudi jaz nekoliko o stanju pekov. Pekovski delavci so se začeli stanovsko združevati kakor nam pripoveduje zgodovina že leta 1803. Organizacija seveda ni bila taka, kakor je zdaj. Da si je bil to le nekaj začetek združevanja, dokazuje pa le, da si je hotelo pomagati delavstvo. Pekovsko delavstvo je bilo vedno tlačeno in zatirano ter teptano. Le poglejte moje stanovske tovariše. Saj le malo jih je takih pekov, ki bi ne imeli po svojem delu pokvarjenih nog in drugih telesnih poškodb. Ubogi delavec je garal in delal, mojstri pa bogateli. Tako je bilo v starem veku, tako je zdaj. Če si pa hočeš zboljšati položaj, pa dobiš umazani odgovor: Saj se godi pomočnikom boljše, kakor nam. Spominjam se, ko sem bil leta 1874. na vojaškem naboru v Gradcu, je zaklical polkovni zdravnik: „Prokleti peki, kaj delajo z ljudmi, da je vsak tako švedrast“ Te besede dokazujejo, da je naše delo težavno in težko. Pa še vsako noč moramo delati, pa še dopoldan zraven. Tako je naše stanje, slabo, zelo slabo. — —

Z lastnimi močmi.

Krščanska strokovna društva na Nemškem. Delavstvo je prepričano, da brez strokovnih društev ne opravi ničesar. Prepričano je pa tudi, da potrebuje vedno več sredstev, da se opomore socialni bedi delavstva. To izprevidimo posebno iz tega, da je le malo delavcev nasprotovalo, ko so največje strokovne organizacije zvišale mesečne ali tedenske prispevke. Tako je strokovno društvo krščanskih rudokopov z oktobrom določilo, da se namestu dosedanjih 60 v, ki so jih plačevali mesečno, plačuje 48 v. vsak teden.

Kršč. delavci v predilnicah so tedenski prispevek povišali od 24 na 36 v. Nekaj udov je izstopilo, a v kratkem je strokovno društvo dobilo novih 1000 udov.

Kršč. delavci tovarnen za železo mislijo narediti s 1. jan. podporno društvo za brezposelne delavce. V ta namen so prispevke tudi zvišali. Brez ugovora sprejeto!

Sem z našimi pravicami!

Ženske zdravnice. Mnogokrat se je že kdo norčeval, ker ženske tudi študirajo. Toda neki poklic pa je, ki zahteva tudi učenih žensk in to so ženske zdravnice. V Ameriki so na primer to že davno spoznali in tam je v vsakem večjem kraju tudi kaka zdravnica. Za dve reči je go-

tovo ženska kot zdravnica dobra in sicer za otročje in za ženske bolezni. Vsaka ženska bo kako svojo žensko bolezen lažje povedala ženski kakor pa moškemu. Posebno pa bi morale biti ženske zdravnice za učenke v onih letih, ko dorščajo. Marsikaka bolezen bi se odvrnila na ta način, ki potem muči mlado deklico več let. To je ravno tako, kakor morajo imeti ženske delavke ženske obrtne nadzornice.

Okno v svet.

Otroških igrač največ izdelajo na Nemškem in sicer v Norimbergu iz lesa in pločevine (pleha), v Turingiji (Thüringeu) največ otroških punčk, v saških Krkonoših pa zopet iz lesa. Od tega dela živi nad 12.000 ljudi. Nemčiji nesejo otroške igrače vsako leto približno 60 milijonov mark.

Zoper suženstvo v Afriki je predsednik francoske ljudovlade 13. dec. 1905. izdal razglas za francoska posestva v zahodni Afriki in francoski Kongo državi. Dozdaj je bila samo Francozom prepovedana prodaja sužnjev, po tem odloku pa vsem prebivalcem ne glede na narodnost. Kdor se pregreši, ga kaznujejo z zaporom ali pa z denarno globo.

Obrtni in tovarniški nadzorniki postanejo na Francoskem lahko tudi delavci. Ravno pred par meseci sta bila dva predsednika strokovnih društev imenovana za državna nadzornika. Gotovo bo tak, ki je sam delal, najbolje vedel za potrebe delavcev in najbolje poznal nevarnosti pri izdelovanju kakega blaga. Delavci imajo vanj tudi večje zaupanje in to je največ vredno.

Za nedeljski počitek. Na Nemškem je prosilo 20 tisoč trgovcev skupaj s 70 tisoč uslužbenci v trgovinah, naj bo v vseh trgovinah popolen nedeljski počitek. Lepo je, da so tako složni in upati je, da vlada ugodni upravičeni zahtevi. Tudi v Hanovru prosijo v velikih trgovinah za popolen nedeljski počitek.

Švicarska strokovna društva. V Švici je bil letos shod vseh delavskih strokovnih društev, ki so imela 209 tisoč 400 članov. Na shodu je bilo 444 predsednikov, ki so se dogovorili marsikaj koristnega in važnega. Človeku se kar hudo naredi, ko bere, kako po svetu delavci sami in vsi razvidijo korist strokovnih društev, pri nas bi bilo pa treba ljudi skoro s silo zganjati skupaj. Če je toliko delavcev združenih, tedaj jim gospodar in vlada ne moreta lahko odreči, kar zahtevajo pametnega. Na shodu švicarskih strokovnih društev so se posebno posvetovali o zavarovanju za starost. Ta zakon je vlada na zahtevo delavcev že predložila švicarskemu zveznemu svetu in bo kmalu stopil v veljavo. Potem ne bo treba delavcu več skrbeti, kaj bo na starost, ko ne bo mogel več delati. Vsak, kdor dela vso mladost in vso moško dobo se mu na starost spodobi počitek. Zato pa ne imej penzije le uradništvo, marveč tudi delavstvo.

Ljudska šola in delavstvo. Morebiti se kdo čudi, če zahtevamo, da morajo dobiti vsi otroci v ljudskih šolah zastoj vsa učna sredstva. Da to ni pretirana zahteva, naj navedemo kraje, kjer so to že vpeljali. Najprej je tako v celi Švici. V Severni Ameriki je ta zakon vpeljan skoro v vseh državah. Na Norveškem že davno dobivajo otroci zastoj vsa učna sredstva, knjige in drugo. Francoska zbornica je sprejela nedavno zakon, da se to uvede po vsem Francoskem.

Na Nemškem pa dosedaj dobe zastoni učila osobito v večjih mestih, kjer je dosti revnih družin, ki si težko nabavijo učna sredstva za otroke. Po naročilu švicarske vlade je preiskal dr. Huber, kako ugaja po občinah nova uredba, da otroci dobivajo vse zastoni. Po temeljiti preiskavi po celi deželi je poročal vladi, da se je ta zakon povsod najboljše obnesel in priporoča ga posebno to, da ga nikjer niso več opustili, kjer so ga enkrat uvedli. Stroški občine so malenkostni v primeri z dobroto, katero zakon naredi.

Krščanska strokovna društva na Nemškem so imela leta 1904 207 tisoč 484 članov, 14 tisoč več kakor pa l. 1903. V enem letu se je torej število pomnožilo za 14 tisoč! V letu 1905. so se pa začela še mnogo bolj razvijati. Od 1. januarja 1905 do 1. aprila, torej v 3 mesecih je poskočilo število udov na 274 tisoč. V treh mesecih se je torej število udov povečalo za 67 tisoč! — Delavk je bilo med kršč. strokovnimi društvi na Nemškem 7624 koncem leta 1903. V letu 1904 jih je pa pristopilo zopet 2195. V krščanskih strokovnih društvih je bilo organiziranih in sicer rudarjev 80.080, delavcev v predilnicah 24.182, zidarjev 19.267, delavcev v tovarnah za železo 18.140, mizarjev in tesarjev 8300, pomagacev 9682, železničarjev 50.771, poštnih uslužbencev 7820.

Deseturni delavnik. V Švici je predložila vlada načrt za 10urni delavnik za vse tovarne. V nobeni tovarni se ne bo smelo več delati na dan kakor 10 ur, pred nedeljami in prazniki pa le po 9 ur. Ob sobotah mora biti saj ob 5. popoldne prosto. Kjer imajo tako vlado so delavci lahko veseli. Pri nas se pa dela po 12 ali po 11 ur. Sicer je 10 ur to je od 7. do 12. in popoldan od 1. do 6. tudi še veliko preveč za težavno delo.

Občinski dolgovi za delavstvo. Ker naše občine, posebno pa mestne delajo vedno dolgove za razne potrebne

in še večkrat za nepotrebne stvari, jim moramo povedati še za neko stvar, za katero lahko naredimo malo dolga. Gotovo bi bilo bolj potrebna kakor marsikaka druga. Mesto Sahr je vzelo dve leti po vrsti na posodo po 180 tisoč kron, ki jih je potem posodilo delavcem, ki si hočejo zidati lastno hišico, po istih obrestih, kakor jih je mesto dobilo. Razume se, da mesto lažje dobi posojilo in tudi za nižje obresti kakor kak delavec, ker mesto vzame veliko in ima zadostno poroštvo.

Vladne podpore švicarskim strokovnim društvam. Vlada v Švici pod-

pira delavska strokovna društva. Lani so dobila 25 tisoč kron podpore, letos pa 30 tisoč. Pri nas pa vlada zavira ustanovitev strokovnih društev, če pa ne vlada, pa kak plašljiv uradnik, ki misli, da ima le on glavno besedo in se plaši, če vidi delavske pesti. Seveda najbolj jim pa nasprotujejo neumni nazadnjaški delodajalci.

Delavci porotniki. V Augsburgu na Nemškem je za leto 1906. določenih 169 porotnikov, med katerimi je 31 delavcev. Napredek!

0000

Tu ga b' ma pihni!

8 52-3

Kdor hoče res postrežen biti z

dobrim, naravnim belim in črnim vinom,

naj se izvoli obrniti na staro znano in odlikovano
trgovino z vinom

Anton Ivanov Pečenko

v Gorici.

Postrežba točna in poštena. Cene zmerne.

Ne prezrite!
Ne prezrite!

2 12-2

Pozor!

„Slovenska delavska društva“ kupujte Vaše
potrebščine pri znani priporočljivi domači manufakturni
trgovini:

Češnik & Milavec

(pri Češniku)

Špitalske ulice   Ljubljana   Lingarjeve ulice

v kateri dobete vedno v veliki izbiri **najnovejše blago**
za ženska in moška oblačila.

Postrežba poštena in zanesljiva.   Cene najnižje.

„Naša moč“

izhaja vsak petek.

Cena na leto 3 krone.

Cene inseratom so:

za male šestopne oglase: 6 vrstic 70 v.,
12 vrstic 130 v., 18 vrstic 180 v., 24
vrstic 220 v. 3stopne oglase računamo:
1 krat 9 v. petit vrsta, 2 krat 7 v. petit
vrsta, 3 krat 5 v. petit vrsta.

Uredništvo in upravništvo
„Naše moči“
Kopitarjeve ulice šte. 2.

Tovarna
za stole

Franceta Švigeljna

na Brega, p. Borovnica, Kranjsko
6 (26-4) izdeluje

vsakovrstne stole

od preprostih do najfinejših po
najnižjih cenah brez konkurence.

Ilustrovan cenik pošlje se na zahtevo za-
stoj in franko.